

BAILE MINERALE

DE

DOCTORUL CANTEMIR

BUCURESCI

TIPOGRAFIA MODERNĂ GR. LUIS, STR. ACADEMIEI, 24

1894

BAILE MINERALE

I

Sunt abia 15 ani, de când izvoarele noastre minerale au început a fi înzestrate cu oare-care instalațiuni, precum : oteluri, restaurante, stabilimente de cură, grădini și altele. Dacă ne dăm seama de ceea ce a făcut Statul la Lacul-Sărat Călimănești, Govora, etc., Epitropia Sft.-Spiridon din Iași la Slănic ; primăria Tergului-Neamț, la Oglinzi ; precum și proprietarii particulari la Strunga, Nastasache (Tîrgul-Ocnei), Balta-albă, Pucioasa, Cămpina, Băltățești și în alte locuri trebuie să mărturisim că într'un timp așa de scurt și cu puținele mijloace materiale de cari s'a dispus, s'au făcut progrese enorme. Într'adevăr, bolnavii ce au nevoie a'și căuta sănătatea la unele din izvoarele noastre minerale nu mai sunt siliți ca odinioară a'și lua așternuturi, ustensile de bucătărie, provisiuni de ale mîncării, servitori și în fine tot ce are cine-va nevoie pentru traiu, astă zi vizitatorii băilor noastre, pot găsi îngrijindu-se din timp, camere mobilate, restaurant cu o hrană satisfăcătoare, precum și un stabiliment de cură bine întreținut și cu serviciu regulat. Când însă comparăm ceea ce s'a făcut cu ceea ce ar trebui a se face la stabilimentele noastre balneare pentru

a utiliza cu succes calitățile tămăduitoare ale apelor noastre minerale, putem afirma că nu avem nimic; căci tot ce s'a făcut cu foarte puține excepțiuni, constă în construcțiunii executate fără a se avea în vedere un plan general care să se continue treptat ast-fel că cu timpul să avem adevărate stațiuni balneare presintând tot confortul celor din streinătate și întrunind toate prescripțiunile cerute de Hydrolgia medicală.

Cu toate acestea, Statul și Epitropia Sft. Spiridon, la băile lor, au cheltuit până acuma fie care mai multe milioane iar proprietarii particulari tot ce au avut, unii dintre ei chiar ruinându-se; în schimb nici unii nici alții nu au putut realiza vre-un profit în raport cu capitalurile întrebuințate. Astfel fiind, Statul după o încercare de exploatare de mai mulți ani văzând că cheltuețele de întreținere covârșesc veniturile, a propus o lege specială, care a trecut prin Camera și Senat, prin care autorisă pe ministrul Domeniilor a conceda stabilimentele sale minerale unei persoane sau societăți, fie chiar streine, pe un timp îndelungat cu condiție de a le aduce toate îmbunătățirile necesare.

De asemenea Epitropia spitalelor Sft. Spiridon din Iași, la băile de la Slănic, nu încasează de cât niște venituri atât de mici în raport cu sumele cheltuite și cari nu ajung pentru a acoperi procentele împrumuturilor ce a făcut acest așezământ în cât administratorii sunt siliți, în fie-care an, a lua sume enorme de la întreținerea spitalelor pentru a acoperi deficitele și nevoile anuale ale acestor băi.

Proprietarii particulari de băi sunt toți amenințați de a pierde capitalurile puse în construirea otelurilor, a stabilimentelor de cură și a accesoriilor absolut necesare unei exploatări de ape minerale, căci veniturile sunt neîndestulătoare chiar pentru a face reparațiunile anuale, cu atât mai puțin dar s'ar putea aduce vre-o îmbunătățire, din care cauză unele din aceste stațiuni sunt condamnate a rămâne pentru tot, d'a-una în starea în care se găsesc, iar altele prin ruinare, a ajunge iar la starea de mai înainte.

II

Pe lângă că starea actuală, și poate și cea viitoare, a stațiunilor noastre balneare este atât de puțin satisfăcătoare, apoi vizitatorii lor sunt nevoiți pentru a avea o cameră confortabilă, a o angaja și plăti prin anticipare. În cas contrar, sosind în luna Iulie și negăsind nici o cameră disponibilă în oteluri sau în vile, trebuie să închirieze o casă țărănească care mai adese ori, afară că este lipsită de confortul necesar, apoi este îmbuibată de tot felul de parasite și necurățenii ce fac pe bietul vizitator al băilor noastre să petreacă nopți întregi de trudă.

Afară de acestea, o asemenea locuință care de ordinar se plătește de la 120—200 fr. pe lună, de multe ori este prea depărtată de restaurante pentru ca vizitatorii să se poată abona la vre unul din ele; ast-fel în cât ei sunt siliți să se mulțumească cu mâncarea ce le-o dă țăranul la care locuiește, sau să și o prepare singuri, ceea ce este foarte greu într'un sat unde nu sunt căsăpii, pitării și băcăni. De altmitrelea același lucru se întâmplă familiilor ale căror mijloace modeste nu le permit să se aboneze la restaurant.

Aceste neajunsuri fac pe cea mai mare parte din Români să fie nemulțumiți de băile noastre și să prefere a merge în streinătate unde pot găsi totul relativ mai efin și cu mai multă ușurință.

Niște asemenea tânguiri au hotărât pe d. Ministru de interne a se adresa acum doi ani, către direcțiunile de exploatare a tuturor stabilimentelor noastre balneare, cerându-le a'i arăta cauzele scumpetei traiului, a lipsei de confort și a celor-alte neajunsuri ce întâmpină bolnavii noștri.

De sigur că d. Ministru a căpătat la timp răspunsuri indetulătoare pentru a cunoaște pe de o parte cauzele nemulțumirilor, iar pe de alta mijloacele de remediare; cu toate acestea nu am văzut luându-se de către guvernul nostru nici o măsură pentru a asigura viitorul băilor noastre minerale, precum nici pentru a mulțumi pe vizitatorii lor.

De aceea îmi permit, în rîndurile ce vor urma a indica unele din mijloacele menite a da o dezvoltare acestor isvoare de t am aduire și bog atie națională, pentru ca cu timpul ele să poată concura cu similarele lor din străinătate.

III

Prima piedică ce se opune dezvoltărei și prosper rei stațiunilor noastre balneare este că iele fiind situate în comune rurale, legile țerei opresc pe strein  de a cumpăra p m nturi și prin consecința de a clădi oteluri, r staurante, stabilimente de cură sau alte construcții pentru stabilirea de negoțuri și locuri de petrecere. Mai mult, pe la multe băi p m nturile de prin prejur aparțin  eranilor, căpătate după legea rurală, și prin urmare nu se pot instrăina decit prin schimb contra altor pamânturi de aceiași intindere și calitate ; chiar această transacție nu se poate face de c t in-tre un sătean și altul, sau un proprietar de moșii. Apoi dintre aceștia celor dint i le lipsesc capitalurile și price-perea iar cei-alți găsesc avantaje mai mari în agricultură cu care de alt-mintrelea sînt obișnuiți, și nici unul nu riscă avutul său pentru un c știg în perspectivă. Această se confirmă prin faptul că nici un proprietar care are isvoare minerale pe moșia sa nu a inființat incă un stabiliment balnear, ci aproape toți le au trecut la alții. Afară de acestea Românii în general sunt fricoși și nedeprinși cu intreprinderi noi din care cauză chiar agricultura a rămas staționară, iar comerțul, industria, meșteșugul și în fine tot ce nu este funcțiune salariată sau agricultură se află în m nele străinilor sau a Rom nilor de origină strein . Expoziția cooperativă din anul acesta a probat-o pe deplin.

Lucrurile fiind ast-fel, c nd Românii nu se hot r sc a face oteluri și a ține restaurante în orașe mari ca București, Iași, Galați, Brăila, etc. unde au perspectiva unui c știg și a unei ocupațiuni în tot timpul anului apoi cum s-ar putea găsi dintre ieș care să facă acestea la băile noastre ?

O a doua împrejurare care face ca băile la noi să nu prospere și în acelaș timp ca, camerele și traiul să fie mai scumpe decît în streinătate fără să aducă vre-un beneficiu întreprinzătorilor, este faptul că toți visitorii își fac cura în acelaș timp, adică în cursul lunei Iulie, în cât de la 15 Mai cînd se deschide stagiunea pînă la 1 Iulie abia se gă-sesc cîte 20—30 de bolnavi, pe cînd administrațiile acestor stabilimente sînt silita a ținea tot personalul trebuitor. De asemenea de pe la 5 August pînă la 1 Septembrie, nu se gă-sc decît acelaș număr de visitori. De unde rezultă că, camerele de prin oteluri și vile nu pot fi închiriate decît 30 de zile pe an, restaurantele și vilele asemenea, încît oricare ar fi prețul închirierei lor nu pot să acopere cheltuielile de construire, mobilare și întreținere din cursul anului.

Instalarea unui restaurant cere de asemenea un capital pentru construirea localului și a dependențelor trebuitoare pentru diferite aprovizionări de pe la orașele vecine și pentru un personal mai mult sau mai puțin numeros, care se plătește trei luni pentru a lucra 30 de zile; căci în restul stagiunei, restaurantele de la băi au în tot d'auna mai mulți servitori de cît clienți la mîncare.

Stabilimentele de cură, pentru funcționarea lor, au nevoie de un întreg personal de control, de preparare a băilor, de extragere a apelor minerale, de privighere a funcționării mașinelor de aburi cari se plătesc, oricare ar fi numărul băilor; la acestea se mai adaugă consumarea combustibilului și altele; pe de altă parte cercetându-se registrele tuturor stațiunilor noastre balneare, sunt sigur că, de la 15 Mai pînă la 1 Iulie și de la 5 August pînă la închidere, nu se va găsi un singur stabiliment care să dea mai mult de 50 de băi pe zi cari, în termen de mijloc, produc 100 de lei, pe cînd cheltuielile necesare întrec cu mult această sumă.

Trebue a se nota asemenea că un stabiliment balnear are încă cheltuieli accesorii foarte însemnate cu grădinele, drumurile, reparațiile, paza în timpul anului, muzica în timpul sezonului, local de Telegraf și Pharmacie, luminarisire și în

fine multe alte cheltueli neproducătoare de venit, însă indispensabile pentru confortul și distracțiile vizitatorilor.

A treia piedică în dezvoltarea băilor este greutatea de a găsi bani cu procente mici în țara noastră; societățile de credit împrumutând numai pe valoarea pământurilor în comunele rurale. De aceea proprietarii de stabilimente băneare chiar dacă ar voi să le aducă vre o îmbunătățire, veniturile unui singur an nefiind îndestulătoare, nu pot face nimica din pricina procentelor enorme ce ar trebui să plătească servindu-se de capitaluri străine.

Nu este de mirat dar că unele din stațiunile balneare au costat viața întreprinzătorilor și sunt și astăzi amenințate de ruină, iar altele abia se susțin de la un an la altul, condamnate de a rămânea mult timp în starea în care se găsesc astăzi.

IV

Statul, prin legea de concedare a băilor sale, a pășit, în parte, pe adevărata cale; căci cu timpul, începuturile de exploatare a izvoarelor noastre minerale perfecționându-se localitățile unde se află ar deveni niște centruri populate, bogate și prospere.

Am zis că Statul a găsit numai în parte adevărata soluțiune, pentru-că cedând băile sale unei societăți străine pe un număr mărginit de ani, societarii vor căuta să facă cele mai puține cheltuei posibile pentru-ca la expirarea termenului, să-și poată relua capitalurile puse în exploatare. De aceea singura cale nemerită ar fi să se declare comune urbane toate localitățile de băi minerale, înlăturându-se orî-ce piedică de stabilire a străinilor, căci numai ast-fel vom avea oameni cu cunoștinți tehnice și cu capitaluri îndestulătoare. Dând cale liberă inițiativei private orî de unde ar fi ea, vom ajunge în câți va ani, a avea la băile noastre oteluri și restaurante confortabile, stabilimente de cură elegante; iar de concurența ce se va stabili între lo

cuitoři și întreprinzătorii stațiunilor balneare, vor profita în prima linie visitorii.

În acelaș timp se vor întemeia case de negoț permanente ca băcăni, căsăpii, pitării și altele, unde visitorii vor găsi cu îndes ulare și estine ori-ce articole necesare traiului lor în timpul curei.

Pe lângă acestea administrațiile Comunale din acele localități vor putea să-și creeze venituri pentru înfrumusețare și pentru îmbunătățire a stărei igienice atât de necesare unei stațiuni balneare. Ast-fel ele vor prospera cum aș prosperat marele localități de băi din străinătate, cari aș venit astă-zi unele din orașele cele mai importante și bogate ale Europei.

V

Pun la aprecierea guvernului, a corpurilor legiuitoře și a bunilor români aceste rânduri, cu speranța că, dându-le o bine-voitoare atențiune, complectându-le și aducându-le modificările ce vor crede de cuviință, vom ajunge cu timpul a vedea începuturile de exploatare a apelor noastre minerale, cari astă-zi nemultumesc pe visitori și ruinează pe întreprinzători, transformându se în surse puternice de bogăție națională, concurând cu similarele lor din străinătate sub raportul confortu'ui, așa cum este dovedit că pot concura cu ele cu succes din punctul de vedere al calităților lor tămăduitoare.

